

Frank Rekers

Servant Leadership met Mandla Mandela

H.R.H. Nkosi Zwelivelile Mandlesizwe Mandela is zijn officiële naam. Het is de kleinzoon van Nelson Mandela. Ik had een exclusieve en indrukwekkende ontmoeting met Mandla Mandela. Mandla Mandela behoort tot de adel van het Xhosa-volk. De kleinzoon kreeg in 2007 de titel van leider Mvezo Traditionele Raad. Hij is daarmee de Chief van Mvezo Zwelivelile in the Eastern Cape (het traditionele Koninkrijk van Mandela). Hij mag daarmee beslissen bij geschillen en bepaalde strafzaken.

Nelson Mandela daarover: 'Dat mijn kleinzoon de taak op zich neemt die ik verondersteld was te doen maakt me een gelukkig man, ik zal nu rust vinden in mijn graf wetende dat hij de taak vervult. Hij is een nobel man en ik hou onizetend van hem, een man trots op zijn tradities'.

Mandla Mandela, geboren in 1974, sprak ik en ontmoette ik in zijn prachtige originele kledij over de Ubuntu-filosofie en over leiderschap. Zijn kledij bestond uit een leeuwenhuid dat symbool staat voor koning, een ketting met tanden van een panter en traditiegetrouw liep hij op blote voeten.

Ubuntu-filosofie:

Er is een filosofie die zegt: "Ik ben omdat ik heb. Dat is sterk materialistisch gedacht. Er is ook een filosofie die zegt "Ik ben omdat ik denk". Dat is sterk gericht op kennis, wetenschap en ratio en dit gedachtegoed voert de boventoon in o.a. Europa. De Zuid-Afrikaanse Ubuntu-filosofie zegt: "Ik ben omdat wij zijn". Je kunt tenslotte geen filmster zijn zonder kijkers. Je kunt geen auteur zijn zonder lezers, je kunt geen goede directeur of succesvolle manager zijn zonder goede medewerkers. Kortom, je bent niets in relatie tot een ander. Ubuntu legt sterk de nadruk op wederzijds respect, verzoening, op medemenselijkheid en mens-zijn. Ik heb dit vertaald in Mensisme, zie www.mensisme.nl.

Een mens is een mens in relatie tot andere mens.

Wat kunt u vertellen over Ubuntu?

"Ubuntu gaan echt over mensen. Een mens is een mens in relatie tot andere mens. Het gaat om delen en gaat over respect. Verzoening maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. We houden erg aan tradities. Dat gaat van generatie op generatie. We werken vanuit en met de community. Dat is een oude traditie. Iedereen geeft daarbij input bij issues. Er bestaat geen autoriteit. Beslissingen worden genomen door de input van alle individuen. Als leider luister je naar dit Afrikaans traditionele systeem en op basis van luisteren naar iedereen wordt een beslissing genomen. Het is sterk democratisch en het is ingebed in onze cultuur. Als er een dispuut is deelt iedereen dit en wordt dit besproken. Er worden keuzes gemaakt op basis van consensus. Is er geen consensus dan gaat men een stapje hoger naar de boardmember van de community. Deze heeft zijn eigen groep leden die het dispuut bespreekt. Er volgt dan overeenstemming en zo niet dan gaat dit naar de headman. Elke zeven dorpen hebben twee headmans. Zij luisteren naar de issues en bemiddelen voor een volledige oplossing. Altijd op basis van consensus. Ik ben de Chief van community Mvezo in de Eastern Cape en daarmee zeg maar de hoogste headman. Kortom, het gaat hier om luisteren! Onze natie hecht veel waarde aan tradities in onze cultuur".

Wat houdt uw rol als Chief in?

"Als er geschillen zijn waar de gemeenschap niet met het hoofd uitkomt wordt het bij mij neergelegd. Ik beslis bij geschillen en bepaalde strafzaken tussen de stamleden en vertegenwoordigers van de stam. Daarnaast heb ik als taak om aanwezig te zijn bij ceremonies".
Typerend in deze cultuur is dat veel wordt overgedragen via verhalen. Mandla Mandela lachend over een mooie belevenis. "Ik was 9 jaar toen mijn grootvader misschien vrij zou komen. In de straten schreeuwde iedereen 'Viva Mandela, viva Mandela, viva Mandela'. Ik dacht dat iedereen voor mij

schreeuwde en ik dacht dat ik mateloos populair was". Een ander verhaal. "Ik ging een keer op bezoek bij mijn grootvader in de gevangenis. Drie dagen hebben we gereisd om hem te bezoeken. We moesten nog uren wachten tot we hem mochten zien. Toen we hem ontmoeten gaf hij me een hug en het eerste wat hij vroeg was hoe het met me op school ging en hoe goed mijn Engels was. Beide was niet zo goed. Hij zij tot ziens, maar afscheid met de mededeling dat je alleen maar bestaansrecht had en een toekomst kunt bouwen als je dat ging ontwikkelen. Wetende dat dit zo'n indruk bij me maakte dat ik ben gaan studeren".

Mandla Mandela studeerde af aan Rhodes University met een graad in de politiek. Sinds de verkiezing in 2009 is hij lid van het Parlement voor de ANC (African National Congress).

Wat verstaat u onder verzoening?

"Vergaving is iemand niet meer iets kwalijk nemen. Verzoening daarentegen gaat een stap verder en is onvoorwaardelijk".

Nelson's Mandela woorden over verzoening: "Leg het geschil bij zonder dat er een proces wordt gevoerd. Hereniging, herstel de relatie, sluit vriendschap en tred 'samen' de toekomst tegemoet". Mandela begreep heel goed dat vergaving daarvoor onvoldoende zou zijn en dat een juridische strijd het land verder zou terugwerpen, gewoonweg omdat het land geen geld had.

Mandla Mandela geeft een mooi voorbeeld over verzoening. "Ik ben jullie Nederlanders dank verschuldigd. Ik had nooit verzoening kunnen ontwikkelen als jullie Nederlanders hier nooit waren gekomen. Jullie invasie als kolonisten heeft bijgedragen aan de apartheid. Als er geen apartheid was geweest had ik nooit iets geleerd over verzoening. Daarvoor ben ik jullie dank verschuldigd".

Het collectieve leiderschap overstijgt het dienend leiderschap

Wat verstaat u onder dienend leiderschap? "Als ik praat over leiderschap dan praat ik over collectief leiderschap". Het woord dienend

leiderschap ofwel Servant leadership gebruikt hij niet eens. Ik begrijp uit zijn woorden dat collectief leiderschap het dienend leiderschap overstijgt. In bijzonder de Ubuntu-filosofie geeft hierin een extra dimensie. "De principes van Ubuntu gelden bij collectief leiderschap. Een mens is pas een mens in relatie tot een ander mens. We geloven in de connectie van de mensen in de community en de gemeenschap. Je kunt bij ons geen geïsoleerde leider zijn. We geloven in de bevestigende stem van het hoofd. Dit hoofd heeft geluisterd, echt geluisterd naar de mensen. Dat is voor ons een fundamenteel principe van democratie. Het is ingebed in onze cultuur. Daarom noem ik het collectief leiderschap".

Polygamie is ook een traditie van jullie cultuur?

"Ik hecht veel waarde aan polygamie. Ik ben getrouwd geweest en ik ben opnieuw getrouwd. Wie weet trouw ik meerdere vrouwen. Het is een aspect van onze cultuur waar ik erg aan hecht. Ik heb geen kinderen en zou graag kinderen willen".

Welke boodschap wilt u uitdragen?

"Ik kom uit een afgelegen dorp en daar zijn vele uitdagingen. Uitdagingen op het gebied van educatie, op het gebied van gezondheid, een betere manier van leven. Er zijn al vele verschillen overwonnen tussen verschillende culturen maar door een nog betere samenwerking kunnen we nog meer verschillen overwinnen en daardoor zijn er betere levens voor onze mensen nu en voor de toekomstige generaties. "Mijn doel is om mensen te dienen op het platteland. Mijn grootvader zei altijd dat politiek niet gaat over het najagen van mooie banen, maar over het dienen van de mensen. Alleen als je hen dient, krijgt men vertrouwen in je. Dan zullen ze jou kiezen tot burgemeester, premier of president."

Over Servant Leadership/ Dienend Leiderschap:

Er is een beweging gaande die Servant Leadership onder de aandacht brengt. Robert Greenleaf is de grondlegger van Servant Leadership. Servant Leadership is een beproefde, praktische filosofie & methodiek voor het daadkrachtig & duurzaam ontwikkelen van echt leiderschap (authentic leadership), in essentie een manier van zijn en daarmee voor het duurzaam ontwikkelde

len van mens, organisatie & maatschappij. Stephen Covey in "De 8^e eigenschap": "We gaan ontegenzeggelijk van het tijdperk van informatie naar het tijdperk van wijsheid, waarin Servant Leadership de essentie van leiderschap zal zijn."

De 10 traditionele kenmerken van Servant Leadership

Een Servant Leader werkt voortdurend aan zijn of haar eigen ontwikkeling en stimuleert ook anderen daartoe. De 10 principes van Servant Leadership zijn.

- Luisteren: open staan voor wat gezegd en niet gezegd wordt
- Aanvoelen / empathie: (h)erken mensen in hun specifieke en unieke persoonlijkheid
- Doorgronden: let scherp op, bezie situaties in en vanuit hun totaliteit
- Vooruitzien: gespist zijn op lange termijn consequenties van beslissingen
- Visie vormen: de grote lijnen naar de toekomst ontdekken, inspirerend en praktisch
- Overdragen: mensen stimuleren om vrijwillig (maar niet vrijblijvend!) mee te werken aan de
- Gemeenschappelijke toekomst
- Relaties bouwen: help mensen heel te worden, in harmonie met zichzelf en met anderen
- Beheren / stewardship: werken aan duurzame harmonie tussen mens, organisatie en
- Maatschappij
- De ontplooiing van mensen: richt zich op groei van elk individu
- Het bouwen aan 'community': bouwen aan de gemeenschap en aan maatschappij

Deze principes sluiten volledig aan op de vier basisfuncties van de menselijke geest, zoals die zijn geformuleerd door Carl Gustav Jung, één van werelds grootste psychologen.

Met Mandla Mandela sprak ik over zijn grootvader Nelson Mandela.

Waarvoor werd Nelson Mandela gedreven? "Vrijheid en een menswaardig leven voor de zwarte bevolking"

Hoe wist uw grootvader 27 jaar gevangenschap te overleven?

"Mijn grootvader leerde te leven in het nu. Het verleden kon hij niet terugdraaien, de toekomst was voor hem onzeker, het moment van vandaag kon hij nemen zonder zijn ideaal te verliezen".

Mijn grootvader leerde te leven in het nu

In zijn autobiografie "Long walk to Freedom" schrijft Mandela: "Zelfs in de meest uitzichtloze tijden zag ik soms een glimp van menselijkheid in een van de bewakers, misschien maar een seconde lang. Maar het was voldoende om me gerust te stellen, zodat ik weer verder kon. De goedheid van de mens is een vlam die wel verbogen, maar niet gedoofd kan worden. Iedere keer als ik het heel moeilijk had dacht ik: 'Ik vecht voor mijn volk zodat het ooit bevrijd wordt van de vernederende onderdrukking en daarom moet ik het volhouden'".

Mandla Mandela zegt nog:

"Nelson Mandela had vier levensvragen die van invloed waren voor hem als mens en voor hem als leider. Deze vragen gaven hem richting. De vragen waren. Wie ben ik? Waarin geloof ik? Waarvoor wil ik herinnerd worden? Wat heb ik voor mijn mensen gedaan? Een kracht was ook dat, ondanks dat hij angst kende, hij zich niet door de angst liet leiden."

De auteur:

Frank Rekers is oprichter van 4Human Training & Coaching. Hij is expert op het gebied van Servant Leadership en de Ubuntu-filosofie en hij draagt dit uit via trainingen, workshops en door als spreker op te treden. Nieuw is dat er een trainingsexperience plaats vindt met Mandla Mandela in Zuid-Afrika. Deze vindt plaats in de community Mvezo in the Eastern Cape waar Nelson Mandela geboren is en waar Mandla Mandela is gesetteld. Naast een belevingsvolle ervaring waarbij Servant Leadership kan worden doorontwikkeld zal de kleinzoon Mandla Mandela in gaan op het thema verzoening. Zie ook www.4human.nl